

Beslut

**efter granskning av elevers tillgång till läroböcker och
andra läromedel i grundskolan vid Närkes Kils skola i
Örebro kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en granskning på Närkes Kils skola avseende verksamhetens kvalitet gällande elevers tillgång till läroböcker och andra läromedel i grundskolan.

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i de utvalda skolornas arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Kvalitetskriterierna finns i bilaga 3. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: *hög kvalitet, i flera delar men utvecklingsområden finns* eller *låg kvalitet*. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Skolinspektionen bedömer att Närkes Kils skola i Örebro kommun **i flera delar** uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Ge eleverna utökade möjligheter att använda läroböcker och andra läromedel även utanför lektionstid samt uppmuntra eleverna till detta.
- Skapa bättre förutsättningar för ett medvetet och gemensamt arbete med likvärdighet gällande användningen av läroböcker och andra läromedel inom skolenheten.
- Arbeta systematiskt med att utvärdera användningen av läroböcker och andra läromedel samt vidta vid behov åtgärder för att utveckla skolans arbete.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 23 oktober 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Skicka redogörelsen via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer 2025:12731 i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel

Här har Skolinspektionen granskat följande:

- Lärarnas användning av läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang, progression och ämnesintresse i undervisningen
- Lärarnas instruktioner till eleverna för användningen av läroböcker och andra läromedel i undervisningen
- Lärarnas användning av läroböcker och andra läromedel utifrån elevernas olika förutsättningar och behov
- Lärarnas arbete för att eleverna ska kunna använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid

Sammanhang, progression och ämnesintresse

Granskningen visar att lärarna på Närkes Kils skola använder läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang och överblick i undervisningen. Vidare visar granskningen att det på skolan finns ett medvetet arbete gällande läromedel som syftar till att skapa progression i elevernas lärande samt stärka deras ämnesintresse och läsförståelse.

Av granskningen framgår att lärarna överlag använder aktuella och relevanta läroböcker eller andra läromedel som är anpassade efter läroplanen, för att planera och strukturera sin undervisning. Enligt lärarna på mellanstadiet så är läromedlen uppdaterade och de använder läroböcker eller andra läromedel som en grund och utgångspunkt i undervisningen. Lärarna uppger att läromedlen fungerar väl som stöd för att ge eleverna en överblick och ett sammanhang samt för att skapa en progression i elevernas lärande under läsåret. Exempelvis arbetar lärarna på mellanstadiet i relativt hög grad ämnesintegrerat i svenska och samhällsorienterande ämnen (So) och för det ändamålet fungerar läromedlen enligt lärarna väl. Läromedlen i So har enligt lärarna en tydlig struktur och underlättar för både överblick och progression. I naturorienterande ämnen (No) och matematik använder de årskursspecifika läroböcker vilket enligt lärarna ger stöd för att skapa en

progression i elevernas lärande. Lärarna som undervisar elever på lågstadiet uppger att de läromedel de använder ger god möjlighet till överblick och sammanhang för eleverna, exempelvis kan de i svenska och matematik via läromedlet ha genomgångar på storskärm samtidigt som eleverna kan följa med i sina läroböcker. Vidare berättar lärarna på lågstadiet att de läroböcker och andra läromedel som de har att tillgå för undervisningen överlag är relevanta, aktuella och pedagogiskt ändamålsenliga. Lärarna uppger dock att läroböckerna och lärarhandledningarna i No och So skulle behöva uppdateras.

Vidare framgår det av granskningen att lärarna integrerar läroböcker och andra läromedel som en del av undervisningen för att väcka och förstärka elevernas intresse för ämnet. Detta gör lärarna bland annat genom att använda läroböcker och andra läromedel på ett varierat sätt. Såväl elever som lärare berättar att lärarna varierar undervisningen bland annat genom att eleverna får arbeta med såväl analoga arbetsuppgifter som olika uppgifter i digitala läromedel. Vidare framgår att eleverna även varvar mellan att arbeta enskilt, i par och i grupp. Eleverna får till exempel i matematiken ibland arbeta med diskussionsuppgifter i par samt med olika spel i grupp. Lärarna på lågstadiet berättar bland annat att läromedlen i svenska och matematik alltid utgår från en berättelse som brukar fånga elevernas intresse. Detta uppger lärarna att de sedan bygger vidare på i undervisningen.

Av granskningen framgår också att lärarna arbetar med olika metoder för att tillgängliggöra innehållet i läroböcker och andra läromedel samt för att utveckla elevernas läsförståelse. Av intervju med lärarna framgår att de arbetar med bland annat olika lässtrategier och språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för att eleverna ska förstå vad de läser och ta till sig kunskapsinnehållet i läroböcker och andra läromedel. Lärarna berättar att de pratar mycket om ämnesspecifika ord och begrepp med eleverna och förklarar vad de betyder. De brukar enligt lärarna anteckna och rita tillsammans i samband med detta, för att konkretisera och tydliggöra. Såväl elever som lärare berättar att lärarna återkommande tillsammans med eleverna går igenom och förklarar ord och begrepp i samband med att de arbetar med olika läromedelstexter. Eleverna berättar bland annat att läraren i engelska alltid skriver upp "kluriga" ord inför att de ska se en serie eller arbeta med en text.

Granskningen visar också att lärarna kontinuerligt arbetar med att läromedelstexterna läses på olika sätt, för att underlätta för eleverna att ta till sig och förstå vad de läser. Läraren startar exempelvis ibland med att läsa högt och sedan får eleverna fortsätta enskilt. I samband med att läraren läser högt förklarar läraren på olika sätt innebörden i meningar och enskilda ord för eleverna. Läraren kan även läsa enskilt med vissa elever som

behöver mer stöttning och hjälp, dessutom är en del texter möjliga för eleverna att få upplästa.

Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen

Granskningen visar att lärarna ger eleverna ändamålsenliga instruktioner i hur de ska navigera i läroböckerna och de andra läromedlen.

Av granskningen framgår att eleverna får instruktioner i hur de ska använda och söka i läroböcker och andra läromedel. Såväl elever som lärare berättar att de tillsammans går igenom hur läromedlen är uppbyggda. Lärarna säger bland annat att de går igenom läroboken i matematik med eleverna när de får den i årskurs 4 och att lärarna ger eleverna instruktioner inför varje nytt moment i läromedlet i svenska. Lärarna på lågstadiet berättar att de ibland har särskilda lektioner för hur eleverna ska navigera i läroböckerna. I teknik använder de på mellanstadiet för närvarande ett digitalt läromedel och det har läraren introducerat genom att visa eleverna hur de ska göra för att hitta exempelvis stödtexter. Läraren har gett eleverna tydliga instruktioner kring hur de ska navigera i det digitala läromedlet så att strukturen ska bli tydlig för dem. Intervjuade elever berättar att när de ska börja med ett nytt område så kan de få instruktioner om att de ska titta på bland annat innehållsförteckningen i läroboken. Vidare visar granskningen att lärarna kontinuerligt går igenom lärobokstextens ämnesspecifika ord och begrepp tillsammans med eleverna.

Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov

Granskningen visar att lärarna använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov.

Det framgår av granskningen att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel som möter deras olika behov. Av intervju med lärare framgår att läroböcker i exempelvis matematik och svenska finns i olika nivåer, för att möta elever som har kommit olika långt i sin kunskapsutveckling. I andra ämnen, exempelvis No finns fördjupande texter och övningar i läroboken. Lärarna uppger också att de i svenska och So i första hand väljer texter som fungerar för alla elever.

Vidare framgår det av granskningen att lärarna använder läroböcker och andra läromedel på ett varierande sätt så att eleverna både får möjlighet att arbeta enskilt och utveckla kunskaper tillsammans i klassrummet. Såväl elever som lärare uppger exempelvis att eleverna både läser tillsammans och enskilt när de arbetar med läromedelstexter. Bland annat arbetar de

med stafettläsning, vilket betyder att eleverna en i taget får läsa en bit av texten högt. I övrigt anpassar lärarna arbetet för att alla elever ska få lämpliga utmaningar och uppgifter på en anpassad nivå. Lärarna uppger exempelvis att en del elever behöver fler stödord när de ska skriva en text och andra kan få mer avgränsade uppgifter.

Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid

Granskningen visar att eleverna i viss mån har möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid för att befästa sina kunskaper samt i viss grad uppmuntras till detta.

Av granskningen framgår att eleverna i flera fall får använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid. Lärarna uppger att eleverna får ta med sig läroböcker och andra läromedel hem, exempelvis när de har varit sjuka, lediga eller om de behöver öva mer på något moment eller område. Även annat material som behövs för läxor får tas med hem. Vidare framgår att eleverna även har tillgång till digitala läromedel utanför undervisningstid, under förutsättning att de har tillgång till en dator eller annat digitalt verktyg hemma då skoldatorerna inte får tas från skolan. Lärare på mellanstadiet uppger att eleverna inför prov får ta hem läroböcker i de flesta ämnen. Dock framkommer att för eleverna i årskurs 4 och 5 så brukar lärarna sammanfatta de avsnitt i läroboken som provet ska omfatta i matematik och i de naturvetenskapliga ämnena. Lärarna berättar vidare att eleverna i årskurs 6 får ta hem läroböcker, exempelvis i So som ett sätt att träna inför högstadiet. Lärarna ger eleverna instruktioner i samband med att de ska använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid.

I granskningen framkommer att eleverna delvis uppmuntras att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid. Intervjuade elever uppger i intervju att lärarna överlag inte brukar uppmuntra dem att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid utan främst om de exempelvis varit sjuka. Lärarna på lågstadiet uppger att de inte generellt uppmuntrar eleverna att ta hem läroböcker och andra läromedel. Lärarna berättar att exempelvis eleverna i årskurs 2 istället kan använda läroböckerna efter skolan, under tiden i fritidshemmet. Lärarna på mellanstadiet berättar att de inför prov uppmuntrar eleverna att förbereda sig och vara pålästa samt att de brukar tipsa eleverna om att repetera via olika digitala läromedel och tjänster. I övrigt handlar det främst om att lärarna uppmuntrar eleverna att förbereda sig under skoltid och lärarna uppger att de försöka hitta lustfyllda sätt för eleverna att arbeta inför proven, exempelvis genom frågesporter och tävlingar samt att eleverna kan förhöra varandra.

Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel

Här har Skolinspektionen granskat följande:

- Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel
- Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel
- Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel
- Rektorns arbete för att se till att lärarna utvärderar och utvecklar arbetet gällande läroböcker och andra läromedel

Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektor tar ansvar för att det finns tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel på skolenheten.

Av granskningen framgår att rektor ser till att det finns tillgång till ändamålsenliga läroböcker i alla ämnen samt i övrigt andra relevanta läromedel. Rektor har organiserat arbetet så att respektive arbetslag väljer de läromedel som ska användas i undervisningen. Lärarna diskuterar utifrån behov samt framför önskemål till rektor som beslutar om inköp av läroböcker och andra läromedel. Enligt rektor överprövar han aldrig de önskemål som kommer in från lärarna. Rektor uppger att ekonomin inte är någon begränsning vad gäller läroböcker och andra läromedel samt att tillgången till läroböcker och andra läromedel i samtliga ämnen är god på skolenheten. Inför varje nytt läsår ser rektor till att det sker en inventering av befintliga läromedel samt en genomgång av vilka eventuella inköp som behöver genomföras. Lärarna berättar att rektor följer upp och frågar om de har behov av att beställa ändamålsenliga läroböcker och läromedel för att säkerställa tillgången.

Det framgår också av granskningen att rektor i viss mån ser till att det finns en enhetlighet och gemensamma målsättningar för tillgången till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. Av intervju med lärarna framgår att de i respektive arbetslag samarbetar när det handlar om att kartlägga behov av läroböcker och andra läromedel samt välja vilka läromedel de ska köpa in men samverkan mellan stadierna avseende detta

är begränsad. Lärarna på mellanstadiet uppger att det finns ett dokument som tydliggör vad varje stadie ska arbeta med och att de återkopplar till lärarna på lågstadiet om de identifierar att eleverna saknar kunskaper inom något arbetsområde. Lärarna uppger dock att det inte finns något strukturerad samverkan kring val av ändamålsenliga läroböcker och läromedel mellan stadierna. Rektorn uppger att även om de inte har tydliga gemensamma målsättningar så har de talat om vikten av att lärarna kompletterar användningen av läroboken med andra läromedel och lärverktyg.

Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn tar ansvar för att lärarna är delaktiga i valet av läroböcker och andra läromedel.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna har förutsättningar att välja och köpa in läroböcker och andra läromedel som överensstämmer med gällande kurs- och läroplaner. Enligt rektorn så finns tid avsatt för att lärarna ska kunna inventera på marknaden tillgängliga läromedel och de har även möjlighet att åka på läromedelmässor för att underlätta val inför inköp.

Vidare framgår att rektorn ger förutsättningar för lärarna att samarbeta kring valen av läromedel genom att tid finns avsatt för möten. Lärarna berättar att de själva har möjlighet att sätta agendan för sina möten och bekräftar att diskussioner om läromedel förs med jämna mellanrum i arbetslagen. Vid intervju med lärare framgår att de först diskuterar inköp av läroböcker och andra läromedel i lärargruppen, att de sedan pratar med rektorn och beskriver varför de vill köpa in det material de valt. Vidare framkommer att lärarna upplever att de har goda förutsättningar att välja och att köpa in ändamålsenliga läroböcker, läromedel och tillhörande lärarhandledningar.

Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn i viss mån skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användning av läroböcker och andra läromedel inom skolenheten.

Granskningen visar att rektorn uppmärksammar hur lärarna på skolan använder läroböcker och andra läromedel i undervisningen exempelvis genom löpande samtal med lärarna. Rektorn berättar att hen genom samtal med lärarna tar del av hur läroböcker och läromedel fungerar och används i undervisningen, exempelvis vid medarbetarsamtal eller när ett läromedel

inte fungerar väl. Rektorn berättar vidare att hen även observerar undervisningen kontinuerligt.

Av granskningen framgår att rektorn i begränsad utsträckning leder ett samlat arbete på skolan avseende användningen av läroböcker och andra läromedel för att stärka likvärdigheten och kvaliteten i undervisningen. Rektorn uppger att lärarna i de olika arbetslagen bedriver ett gemensamt arbete samt att det finns en röd tråd i undervisningen inom respektive stadiet, bland annat avseende hur läromedlen används. Dock framgår av intervju med lärare och rektorn att samverkan mellan stadierna kring användningen av läroböcker och andra läromedel som ett verktyg för att stärka likvärdigheten och kvaliteten i undervisningen inom skolenheten inte sker systematiskt. Av intervju med rektorn framgår vidare att det pågår kommunala satsningar just nu kring läs och skriv i årskurs F-3 samt i matematikutveckling i årskurs 4-6.

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att det i nuläget inte finns ett skolövergripande arbete eller gemensamma målsättningar kring exempelvis hur lärarna bör arbeta med läromedlen för att stärka elevernas läsförståelse. Av intervju med lärarna framgår dock att de nyligen avslutat ett skolövergripande projekt, "Hela skolan läser", med målsättningen att stärka elevernas läsning och läsförståelse. Vidare framkommer i granskningen att lärarna arbetar aktivt i undervisningen på flera olika sätt för att tillgängliggöra innehållet i läroböcker och andra läromedel, bland annat genom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt samt lässtrategier. Lärare från respektive stadiet uppger dock att det sällan sker möten eller samtal mellan stadierna kring användningen av läroböcker och andra läromedel även om de ser att det delvis finns ett behov av en sådan samverkan.

Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn delvis ser till att lärarna utvärderar hur läroböcker och andra läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevernas utveckling mot målen.

Av granskningen framgår att rektorn i viss mån ser till att lärarna utvärderar tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel. Rektorn uppger att inköp av läromedel sker varje år och att lärarna då följer upp och utvärderar tillgången av läroböcker och andra läromedel. Av intervju med lärare framgår vidare att rektorn följer upp tillgången och frågar om lärarna önskar beställa läromedel. Av granskningen framgår att lärarna själva, och i viss mån tillsammans med arbetslagen, utvärderar hur de läromedel de använder fungerar och de relaterar analysen till exempelvis hur elevernas måluppfyllelse ser ut.

Lärarna uppger att de även utgår från sina utvärderingar vid val av eventuella nya läromedelsinköp.

Granskningen visar dock att rektorn inte följer upp och tillsammans med lärarna analyserar lärarnas utvärdering av användningen av läroböcker och andra läromedel. Exempelvis hur läroböcker och andra läromedel fungerar i praktiken, både ur ett undervisnings- och elevperspektiv samt hur dessa bidragit till en god kunskapsutveckling enligt utbildningens mål. Rektorn uppger dock att undervisningen utvärderas återkommande och i samband med det kan frågor om hur läromedlen fungerat aktualiseras men några specifika frågor om läromedel ställs inte systematiskt av rektorn. Rektorn berättar i intervju att hen därav inte heller fattat några specifika beslut om åtgärder eller förändringar gällande hur läroböcker och andra läromedel ska användas i undervisningen.

Identifierade utvecklingsområden

Elevernas uppmuntras endast i begränsad utsträckning att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Ge eleverna utökade möjligheter att använda läroböcker och andra läromedel även utanför lektionstid samt uppmuntra eleverna till detta.

Av skollagen framgår att eleverna utan kostnad ska ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹ Läroplanen anger att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda de läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling enligt målen samt får möjlighet till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.² Av förarbetena framgår att formuleringen om elevernas tillgång till de läroböcker som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål innebär att eleverna till exempel ska få möjlighet att ta med läroböckerna hem så att eleverna

¹ 10 kap. 10 § skollagen (2010:800).

² Lgr 22 avsnitt 2.2 Kunskaper.

kan repetera, läsa på och gå tillbaka till det läraren belyst i undervisningen och på så sätt fördjupa och befästa sina kunskaper.³

Granskningen visar att elevernas möjligheter att använda läroböcker och andra läromedel utanför undervisningstid i viss mån är begränsad. Av granskningen framgår att eleverna förvisso har möjlighet att använda digitala läromedel hemma, men att de i begränsad utsträckning har möjlighet att låna hem läroböcker i alla ämnen. Granskningen visar därutöver att lärarna endast i viss mån uppmuntrar eleverna att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid. Lärarna uppmuntrar i första hand eleverna i exempelvis i årskurs 2 att använda läroböckerna efter skolan, på fritidshemmet. Vidare framgår att lärarna främst uppmuntrar eleverna att använda de digitala läromedlen. När eleverna inte får använda läroböckerna utanför lektionstid riskerar detta leda till att eleverna inte ges likvärdiga möjligheter till självständigt lärande och fortsatt kunskapsutveckling i alla ämnen. En lärandemiljö där eleverna uppmuntras att läsa vidare och fördjupa sig eller repetera och befästa sina kunskaper ger dem ökade möjligheter till självständigt lärande och fortsatt kunskapsutveckling även utanför lektionstid.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn verkar för att eleverna ges utökade möjligheter att använda de läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål även utanför lektionstid samt att lärarna uppmuntrar till detta. Detta kan ge eleverna bättre förutsättningar att utveckla sin förståelse för ämnet och självständigt befästa sina kunskaper och även bättre möjligheter att bredda och fördjupa sig samt att stärka sitt ämnesintresse. Ett sådant utvecklingsarbete kan innebära att lärarna i större utsträckning ger eleverna tillgång till läroböcker och andra läromedel samt uppmuntrar dem att använda dessa även utanför lektionstid, exempelvis för repetition och fördjupning. Det kan bland annat handla om att eleverna kan ta med läroböcker och andra läromedel hem för att läsa på, reflektera och repetera sådant som läraren belyst i undervisningen eller för att befästa sina kunskaper.

³ Prop. 2023/24:21 s. 46.

Lärarnas gemensamma arbete avseende läromedelsanvändning är begränsat mellan stadierna

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete även behöver inledas inom följande:

- Skapa bättre förutsättningar för ett medvetet och gemensamt arbete med likvärdighet gällande användningen av läroböcker och andra läromedel inom skolenheten.

Av läroplanen framgår att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁴ Vidare framgår att rektorn, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra läroverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁵

Granskningen visar att det saknas ett gemensamt och medvetet arbete i användningen av läroböcker och andra läromedel mellan stadierna på skolenheten. Rektorn leder i begränsad utsträckning ett strukturerat och gemensamt arbete på skolnivå kring hur lärarna ska arbeta i undervisningen så att eleverna får använda läromedel på ett sätt som främjar kunskapsutvecklingen. Dock framgår av granskningen att ett sådant arbete sker inom de respektive stadierna. Vidare framgår att rektorn i begränsad utsträckning leder ett systematiskt och gemensamt arbete på skolnivå kring användningen av läromedel som ett verktyg för att stärka likvärdigheten och kvaliteten i undervisningen. Detta innebär bland annat att det saknas en röd tråd i användningen av läroböcker och andra läromedel mellan stadierna.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete inom skolenheten vad gäller användningen av läroböcker och andra läromedel. Det handlar om att leda arbetet med användningen av läroböcker och andra läromedel i undervisningen så att eleverna får använda dessa på ett sätt som främjar kunskapsutvecklingen. I det arbetet ingår även att se till att det finns ett gemensamt och medvetet arbete och en röd tråd i användningen mellan stadierna på skolan. Genom att rektorn skapar förutsättningar för

⁴ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2,2 Kunskaper

⁵ Lgr 22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar

samarbete kring användningen av såväl läroböcker som andra läromedel kan likvärdighet inom och mellan stadierna, samt undervisningens kvalitet, främjas.

Skolan saknar en systematisk utvärdering av hur läroböcker och läromedel används i undervisningen i samtliga ämnen

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete även behöver inledas inom följande:

- Arbeta systematiskt med att utvärdera användningen av läroböcker och andra läromedel samt vidta vid behov åtgärder för att utveckla skolans arbete.

Av läroplanen framgår att rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper samt betygskriterierna.⁶ Av förarbetena framgår att en definition av begreppen lärobok, läromedel och lärverktyg i skollagen kan bidra till möjligheten att systematiskt och kontinuerligt kunna följa upp tillgång till och användning av läromedel, utifrån likvärdighet och skolans kompensatoriska uppdrag.⁷

Granskningen visar att rektorn inte initierar och genomför någon systematisk utvärdering och analys av användningen av läroböcker och andra läromedel på skolnivå. Av granskningen framgår att lärarna följer upp och analyserar exempelvis hur läromedlen bidrar till elevernas kunskapsutveckling enligt utbildningens mål. Denna uppföljning genomförs dock inte strukturerat och samverkan mellan stadierna på skolan genomförs inte systematiskt i detta arbete. Granskningen visar därutöver att rektorn inte följer upp och analyserar lärarnas utvärderingar av användningen av läroböcker och andra läromedel i samtliga ämnen samt hur dessa fungerar i praktiken exempelvis ur ett undervisnings- och elevperspektiv. Detta riskerar att leda till att användningen av läroböcker och andra läromedel inte sker på ett likvärdigt sätt i undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ges goda förutsättningar att i samverkan följa upp, utvärdera och analysera användningen av läroböcker och andra läromedel. Skolinspektionen rekommenderar också att rektorn vid behov vidtar förbättringsåtgärder

⁶ Lgr 22 avsnitt 2.8 Rektorns ansvar

⁷ Prop. 2023/24:21 s. 27

avseende användningen av läroböcker och andra läromedel på skolenheten. En sådan utvärdering och analys kan ge ledtrådar till vad som behöver förbättras för att underlätta elevernas övergång mellan låg – och mellanstadiet. I arbetet med att utvärdera läromedlen kan lärarna exempelvis ta reda på hur läroböcker och andra läromedel har fungerat i undervisningen under läsåret samt hur dessa bidragit till en god kunskapsutveckling enligt utbildningens mål. Rektorn kan även följa upp och analysera resultaten av utvärderingen tillsammans med lärarna så som hur läroböcker och andra läromedel fungerar i praktiken, både ur ett undervisnings- och ett elevperspektiv. Genom att rektorn ger lärare större möjlighet att utvärdera läroböcker och andra läromedels kvalitet, pedagogiska upplägg och anpassning till elevernas behov, kan analysen av utvärderingens resultat leda till väl underbyggda beslut gällande eventuella utvecklingsåtgärder.

På Skolinspektionens vägnar

X Jessica Kristoffersson

Beslutsfattare

Signerat av: Jessica Kristoffersson

X Britta Seeger

Föredragande

Signerat av: Britta Seeger

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredarna Ulf Pantzare och Helen Lundell Sjöberg deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd

Den 1 juli 2024 trädde ändringar i skollagen i kraft som syftar till att stärka elevers tillgång till ändamålsenliga läromedel.⁸ Ändringarna gäller för flera skolformer. För grundskolan är lydelsen följande⁹:

Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

I skollagens första kapitel har införts definitioner av begreppen läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg.

I skollagen avses med

- lärobok: tryckt läromedel, med eller utan digitala komponenter,
- läromedel: helt eller delvis tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen, som överensstämmer med relevanta delar av tillämplig kurs-, ämnes- eller ämnesområdesplan och läroplanen, och som är utgivet av någon som bedriver utgivningsverksamhet av professionell art,
- lärverktyg: läroböcker, andra läromedel och andra tryckta eller digitala verk samt utrustning och material som används i undervisningen.¹⁰

I samband med lagändringarna har regeringen även beslutat om nya formuleringar i flera läroplaner.¹¹ I läroplanen för grundskolan har ändringarna följande lydelse.

Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹²

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

⁸ Lag (2023:951) om ändring i skollagen (2010:800).

⁹ 10 kap. 10 § andra stycket skollagen.

¹⁰ 1 kap. 3 § elfte–trettonde strecksatserna skollagen.

¹¹ Förordning (SKOLFS 2024:590) om ändring i förordningen (2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

¹² Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper.

- alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek,
- alla lärare får tillgång till de lärarhandledningar som behövs för att ge eleverna en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹³

¹³ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar.

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Närkes Kils skola den 24 mars 2026. Besöket genomfördes av utredarna Ulf Pantzare och Britta Seeger.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Örebro kommun med grundskola, årskurserna 1–6. På skolenheten, i nämnda årskurser, går 90 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En observation av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel.
- En gruppintervju med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En intervju med rektorn.
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 3: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska kvaliteten i skolors arbete för att ge eleverna tillgång till och användning av läroböcker och andra läromedel i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier.

Frågeställning

I vilken utsträckning får eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål?

Kvalitetskriterier

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen för hög kvalitet inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel.	Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.
Lärarna använder läroböcker eller andra läromedel i undervisningen på ett sätt som skapar överblick och sammanhang i ämnet. Lärarna använder läroböcker eller andra läromedel på ett sätt som ger eleverna möjlighet till progression samt stärker elevernas ämnesintresse och vilja att lära sig mer. Lärarna använder läroböcker eller andra läromedel för att utveckla elevernas läsförståelse. Lärarna ser till att eleverna får ändamålsenliga instruktioner i hur läroböcker och andra läromedel ska användas i undervisningen. Lärarna ser till att elever använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov. Lärarna ser till att eleverna får använda läroböcker och läromedel utanför lektionstid och uppmuntras använda dem utanför lektionstid för att befästa sina kunskaper.	Rektorn styr och leder arbetet så att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. Rektorn tar ansvar för att lärarna är delaktiga i valet av läroböcker och andra läromedel. Rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användning av läroböcker och andra läromedel för likvärdighet inom skolenheten, så att hänsyn tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn ser till att lärarna utvärderar hur läroböcker och läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen. Rektorn använder resultaten i skolans utvecklingsarbete.